

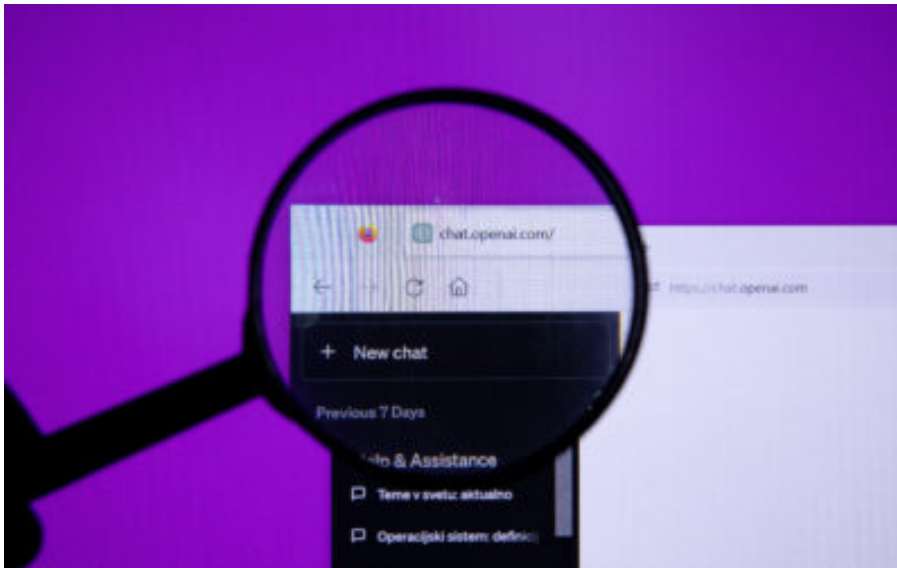

Foto: Jernej Furman, CC BY 2.0

AI & ophavsret – men hvad med ophavsretten?

Generative AI-tjenester har brug for data. De har alle brug for masser af data. Og allerhelst data, som er faktisk tjekket af mennesker, fx journalistik, opslagsværker, bøger og videnskabelige artikler. Men der er et problem med ophavsretten.

Denne konflikt rejser både juridiske spørgsmål om rettigheder og økonomiske spørgsmål om markedets funktion, fair konkurrence og risikoen for markedsfejl.

Alle AI-tjenester hungre efter data. Det gælder både de tekstbaserede som ChatGPT, Mistral, Perplexity, CoPilot, DeepSeek og Claude, dem, der kan generere musik (fx Udio og Suno), fotos (fx Firefly og Midjourney) og levende billeder (fx Sora) ligesom dem, der kan programmere (fx AlphaCode).

Derfor har virksomhederne bag generative AI-tjenester støvsuget internettet for data. Det gælder databaser med bøger og artikler, sociale medier, hjemmesider, arkiver og selv databaser, som måske er indsamlet ulovligt.

Mange kunstnere, journalister, musikere, forfattere, fotografer, skuespillere og andre, der får nogle af deres indtægter via ophavsretten, er vrede over de generative AI-tjenester, fordi især de store modeller er bygget op ved at træne på alt indhold på nettet uden at have fået lov af ophavsretshaverne.

AI-virksomhederne siger, at de ikke har kopieret indholdet, men blot ladet sig inspirere af det, som mennesker altid har gjort, og i og med at deres tjenester skaber noget helt nyt, er der ikke tale om en krænkelse af ophavsretten.

Ophavsretshaverne siger, at det er urimeligt, at AI-virksomhederne tjener penge på deres arbejde uden at dele indtægterne med dem. Der er et utal af retssager imod AI-tjenesterne.

Øvelse

- Marker en fiktiv linje i klasseværelset. Den ene side er AI-tjenesterne, den anden side er ophavsretsindehaverne? Stil dig der, hvor du mener, at parten har mest ret.
- Hvis AI-tjenesterne betaler en lille bitte licens til ophavsretshaverne ligesom Spotify gør til musikerne, ændrer du så holdning? Flyt dig, hvis du gør.

Diskutér i grupper

- Hvad sker der med udbud og efterspørgsel på markedet for viden (undervisningsbøger, artikler, journalistik), når AI tilbyder gratis alternativer? Undersøg med afsæt i markedsmekanismen.
- Kan man betragte AI-tjenesternes brug af andres indhold uden betaling som en negativ eksternalitet – og ikke bare almindelig konkurrence?
- Overvej, om AI-virksomhedernes adfærd påfører andre økonomiske tab uden kompensation, og om det kan ses som et eksempel på en markedsfejl.
- Hvad kan de samfundsmæssige konsekvenser være af AI's brug af andres data?